ከሰሞኑ ጫጫታ ባሻገር፣ የትብብሩን መሠረቶችና ተግዳሮቶችን በቅጡ መዳሰስ

ዩሱፍ ያሲን (አስሎ)

ከሰሞኑ ጫጫታ ባሻገር

የሞላ አስገዶም ኩብለላ ፣ ፍርጠጣ ከሕደት ወይም በመንግሥት ደጋፊዎች እንደ ተባለው ወሸመጥ በጣሽ የጀግንነት ሥራ በአሥመራ ተጓዞችና ደርሶ–ተመላሾች መሓል እየተቋጠረ መጥቷል ብለን ያሰብነውን ንትርኩ እንደገና አደበላለቀው። ቀደም ብሎ በስምምነት ባይደመደምም ቅሉ እልባት እተበጀለት የመጣ ሲመስል የነበረው ትግል በአሥመራ በኩል ያዋጣል፣ አያዋጣም ባዮች መሓል በትግል ምርጫና በትግል ማኮብኮቢያ መሬት፣ በአስተናጋጁ መንግሥት ቃልኪዳን ጠባቂነትና ቃል አባይነቱ ዙሪያ በተለያዩ የኢትዮጵያ ታቃዋሚ ኃይሎችና ጉዳዩ ይመለከተናል ባይ ግለሰቦች መሓል ጊዜ ያስቆጠረው ንትርክና እሰጣ አገባን እንደ አዲስ አቀጣጠለውና ሰሞነኛው የወይይት ርእስ ጉዳይ አድርጎት አረፈው የሞላ ኮብለላ ። ጥሬ አረገው ባይባልም ቅሉ እንደገና ትኩስ አረገው። ላለፉት ሦስት ሳምንታት እያንጫጫን የሚገኘው የሞላ ጉዳይ ነው።

« አሞራ ከሰማይ አዞ ደግሞ ከውሃ ውስጥ ሆኖ ነው ነገር ዓለሙን የሚመለከተው » ይላሉ ዓፋሮቹ ሲተርቱ። እይታውንም፣ አድማሱን አረዳዱንም የሚወስነው ከተመልካችነቱ (Vintage Point) ማዕዘን ወይም ገዢ መሬት ነው ማለታቸው መሰለኝ። የአካባቢ ታዛቢዎች መነፀራቸው አካባቢያዊ ነው። ሰፋ ያለውን ሥዕል ይሰጣሉ ብዬ ያሰብኩትን አካባቢያዊ እይታዬን ላስቀድም። በአካባቢያችን የጠላት ተቃዋሚ ካርድ መማዘዙ ርእሰ ጉዳይ ታሪካዊ ዳራነቱ አንጥፌን ለጥቆ ያሁኑ ቃል ኪዳን መስራቾቹ ማለት "አሥመራ ላይ የመሸጉ" የኢትዮጵያ ተቃዋሚ ሃይሎችና የኤርትራ ገዢ ፓርቲና መንግሥት መዳራሻ ግቦችን ዳሰሳ እንዘልቃለን።ለትብብሩም ለቃል ኪዳኑም መሠረቱ እሱ ነውና።

የአካባቢያችን መንግሥታት በጥቅል የኤርትራ መንግሥት ደግሞ በተለይ በ 25 ዓመት እድሜው የተቃዋሚ ካርድ መማዘዙና አጠቃቀሙን ከመመልካታችን በፊት የሁለቱ ትብብርና ቃል ኪዳኑ የቆመበትን መሠረት ለመዳሰስ የሁለቱ ተባባሪዎች ከትብብራቸው የሚሹትን መዳረሻ ግብ በመመልከት እንጀምር፣ ነፃ ከወጣ በኋላ የራሱንም ሆነ የሁለቱ ሕዝቦች ትስስር ምንነት የሚወሰነው ነፃ የወጣው የኢትዮጵያ ሕዝብ ነው ተብሏልና እሱን ለጊዜው እንለፈው፣

- "አሥመራ ላይ የመሸጉ" ተቃዋሚ ኃይሎች የኢትዮጵያን ሕዝብ ነፃነት ይሻሉ።
- የኤርትራ መንግሥትና ገዢ ፓርቲው ሻዕቢያ የኤርትራ ነፃ ሃገራዊ ሕልውና በተደላደለና አስተማማኝ መሠረቶች ላይ ማረጋገጥ ይሻል።
- የኤርትራን ነፃ ሕልውና ማረጋገጫ እንዲያገኝ የኢትዮጵያ የአንድነት ኃይሎች ይሁንታ እንዲታከልበት ይሻሉ።
- የሃገር አድን ጥምረት ሆነ ሌሎች "አሥመራን ምሽግ ያደረጉ" ኢትዮጵያውያን ድርጅቶች መዳረሻ ዓላማቸው ያደረጉትን የኢትዮጵያ ሕዝብ ነፃነትና የኤርትራ መንግሥትና ገዢ ፓርቲው ሻዕቢያ ከእነሱ የሚጠብቀውን የኤርትራን ነፃ ሕልውና ማረጋገጫ ሊያረጋግጡላቸው ይችላሉን? የኤርትራ መንግሥት ደግሞ እነሱን በማስፈራሪያነት ብቻ ተጠቅሞ መደራደሪያ እንዳያርጋቸው አስተማማኝ ማረጋገጫ ሊሰጣቸው ይችላልን?
- የሁለቱን መዳረሻ ግቦቻቸውን ሚዛናዊ በሆነ መልክ አቀናጅቶ ለሁለቱም ቃል ኪዳን ሸሪኮች የጋራ ዓላማ የሚበጅ ዘላቂ ፀረ ወያኔ ኢሕአዴግ ትብብር በመፍጠር ወያኔ ኢሕአዴግን ማስወገድ ይችላሉን?

የሁለቱ የትብብር ዓላማ ሊታረቅ የማይችል ቅራኔ ባይሆንም ቅሉ ሚዛናዊ በሆነ መንገድ ሁለቱን ማጣመሩ ነው ከባዱ ሥራ ። ያንድ መንግሥትና የአንድ ነፃ አውጪ ጥምረት ፍላጎቶችን አጣጥሞ ማራመዱ ከችግር ነፃ አይደለም። ሲሆንም

አይችልም። ጀርመኖች die Kunst besteht darin ወይም ኪነጥበቡ እሱ ነው ይላሉ። አስቸጋሪውና አሳሳቢውም እሱ ነው ለማለት ይመስለኛል። የፖለቲካ አመራሩ ብቃት ጥበብ አንዱ መመዘኛም ይህንን በጥበብ ማለፍን ይጨምራል ማለታቸው ነው። የሸሪኮቹ እኩል አለመሆን ራሱን የቻለ አንድ ተግዳሮት ነው። ባስተናጋጁ መንግሥት በኩል ተስተናጋጁን ማስተናገዱ ራሱን የቻለ የሃገር የድህንነት ዶሴ አካል ሆኖ መቆጠሩ ሌላኛው አበሳ ነው። እነዚህን ሦስት ታሳቢዎችና ተግዳሮቶችን ያዙልኝ።

የተቃዋሚ ካርድ መማዘዙ ፖሊሲ

ለአካባቢ ሃገራት የተቃዋሚ ካርድ መማዘዙ ጨወታ አዲስ ነገር አይደለም። ያንዱን ጎሮቤት ሃገር ተቃዋሚ ማስተናገድ፣ ማደራጀት፣ ማስታጠቅና ማሰማራት የተለመደ አሥራር ነው ማለቱ ይቀላል። ለነባር መንግሥታትም ሆነ ለአዲስቷ ሃገር ኤርትራ የአጎራባች ሃገራትን ግንኙነት አስመልክተው የነደፉት የውጭ ፖሊሲያቸው አንዱ መሞርኮዣ ነው ቢባል ምንም ማጋነን የለበትም። የኤርትራ መንግሥት በአካባቢ መንግሥታት ላይ የራሳቸው ተቃዋሚ በማደራጀት ተጽእኖ የማሳደር ፖሊሲ አካል ነው። ማስፈራሪያ ካርድም ነው። የሱዳን፥ የሶማሊያ፥ የጀቡቲና የኢትዮጵያ ተቃዋሚን ያደራጃል። ይህ ምስጢር አይደለም። ባንድ ወቅት የየመንንም ተቃዋሚ ሲያደራጅ አልፎ ተርፎ በካቢላ ለሚመራው የኮንጎ ነፃ አውጪ ሠራዊት ከጎኑ የሚሰለፍ ኃይል የላከበት ሁኔታ እንደ ነበረ ይነገራል። ይህንን የሚመሰክሩት በውጭ ሃገር የሚኖሩ በዘመቻው የተሳተፉ ኤርትራውያን ወታደሮች የነበሩ ወጣቶች ናቸው። እነዚህ ተግባራት እንደ አንድ የሃገር ድህንነት ጥበቃ ጉዳይ (ዶሴ) አካል ሆነው ነው የሚታዩት። የኤርትራ ድህንነት መሥሪያ ቤት ሚና ከዚህ በፊት የተበጃጁትን ትብብሮች በማለያየትም ሆነ በማገጣጠም የራሱ የማይናቅ ሚና ነበረው። ዛሬም አለው።

የጫወታው ሕግ ዋናው መሠረቱ ተግባርና አፀፋ መልስ ነው። የእኔን ተቃዋሚዎች ብትረዳ እኔም በአፀፋውና በተራዬ ያንተን አደራጅቼ፣ አስታጥቄ እለቅብሃለሁ ዓይነት ማስጠንቀቂያ ይጀምርና ከተቃዋሚ ኃይል ጎን በመሰለፍ አብሮ ማጥቃት ደረጃ እስከመድረስ ይደርሳል። አንዳንድ ጊዜ ማስፈራሪያው የምር ይሆንና በሥልጣን ላይ ያለውን መንግሥት ከእነጭራሹ እስከ ማስወገድ ድረስ ዓላማ ይዘልቃል። አፕሪል 1979 የዚያን ጊዜ የታንዛኒያ ፕረዝዳንት የነበሩት ጁሌየስ ኒሬሪ የቀድሞ የዩጋንዳ ፕረዝዳንት የነበሩትን ሚልቶን አቦቴን በራሳቸው ሠራዊትና ታንኮች አጅበው ፊልድ ማርሻል አልሃጂ ኢዲ አሚን ዳዳን አስወግዶ በካምፓላ እንደ ገና ለመንግሥት ሥልጣን ያበቁበትን አብነት መጥቀስ ይቻላል። ይህ ግን በየጊዜው የምንመለከተው ክስተት አይደለም። የተቀዋሚ ካርድ አብዛኛውን ጊዜ ከማስፈራሪያ ካርድነት አያልፍም።

የሱዳኑ ኡማ ፓርቲ መሪ ሳዲቅ አል ማህዲ፣ የሶማሊያው አልሻባብ መስራችና መንፈሳዊ መሪ ሓሰን ዳሂር ዋዒስ፣ ሙባራክ ሙሳ ሙባራክ፣ የሱዳኑ የረሻይዳ አንበሶች መሪ ፣ የቤጃ ኮንገረስ መሪ ሙሣ አህመድ ሁሉም የኤርትራ መንግሥት እንግዶች ነበሩ ባንድ ወቅት። ከሁሉ በላይ በአሜሪካም ጭምር ለወደፊቱ የሱዳን መሪነት ሲታጩ የነበሩት ጀነራል ዓብዱልአዚዝ ካሊድንም ለዚህ ኃላፊነት ሲያዘጋጇቸው የነበሩት አሥመራ ላይ ሆነው ነው። እንዲያውም የሱዳን እጣ ፋንታ ወሳኝ ቁም ነገሮች ጉባኤ (አል–ቀዳያ አልመሲርያ) የተሰኘው የሱዳን ተቃዋሚዎች ኮንግረስ በ 1995 የተደረገውም በአሥመራ ላይ ነበር። ዛሬ ሁሉም ማለት ይችላል ወደ ሃገራቸው በመጡበት እግር ጠቅልለው ተመልሰዋል። ገሚሱ ከመንግሥት ጋር ታርቆ ሹመት፣ ሽልማት ተቀብሎ ነው። ገሚሱ በሃገሩ አሁንም ሰላማዊ ተቃውሞ ፖለቲካውን በማጧጧፍ ላይ ይገኛል። ከ 2012 ጀምሮ ሓሰን ዳሂር ዋዒስ በሶማሊያ እስር ቤት እንደሚገኙ ይታመናል።

ምንም እንኳን በቅርቡ በተደረጉ ሹም ሽሮች ከሥራ ምድቦቻቸው ቢዘዋወሩም ቅሉ የረሻይዳ አንበሶች እና የቤጃ ኮንግረስ መሪዎች በቀይ ባሕር ክፍለ ሃገር ከፍተኛ ቦታ ተሰጥቷቸው ነበር። ስለዚህ የሱዳኑ አል በሺር መንግሥት ከሥልጣን ባይወገድም የፕሬዝዳንት ኢሳያስ መንግሥት የሱዳንን ታቃዋሚ ካርድ በመጠኑም ቢሆን የተወሰነ ተጽእኖ ለማሳደር ተጠቅሞበታል ማለቱ ያስኬዳል። ለዚህ ስኬትና የሰመረ ውጤት ግን በዋናነት ሊጠቀስ የሚገባው የሱዳን መንግሥት ለድርድር የሚያሳየው በጎ ፈቃጅነትና ፍላጎትን ነው ማለት ይቻላል። በአዲስ አበባና በአሥመራ እንደ ከተሙት ሁለቱ የሓበሻ መንግሥታት በጠላቶቼ መቃብር ካልፎከርኩ ብሔራዊ መግባባትም ሆነ እርቅ አይነካካንም አይሉም ሱዳኖቹ፣ መንግሥትንም ሆነ ተቃዋሚውን የሚያስመሰግናቸው እሴት ነው።

በነገራችን ላይ ፣ የኤርትራ መንግሥት ብቻ አይደለም በአካባቢ መንግሥታት ላይ የራሳቸው ተቃዋሚ በማደራጀት የራሱ ተጽእኖ የማሳደር ፍላጎትና ፖሊሲ የሚነድፈው። የቀድሞ ሶማሊያም፣ ሱዳንም ኢትዮጵያም ተመሳሳይ እንደ አንድ የሃገር ድህንነት ጉዳይ (ዶሴ) አካል ሆኖ የሚታየው ፖሊሲ ነበራቸው። አሏቸውም። የተቃዋሚዎች ካርድ መጠቀም የብሔራዊ ድህንነት ጉዳይ እስከሆነ ድረስ የሃገር የሕልውና የመጠበቅ ጉዳይም ጭምር ነው። በ1998 አጋማሽ ላይ የሁለቱ ገዥ ድርጅቶች ትብብርና ቃል ኪዳን ከተፋለሰ በኋላ በርካታ ኢትዮጵያውያን ወደ አሥመራ ጎራ ብለዋል። ገሚሱ በሄደበት እግሩ ተመለሷል። አንድ ነገር ግን መባል አለበት። መባል ብቻ ሳይሆን መሰመር ይኖርበታል። ኢትዮጵያ ለኤርትራ፣ ሱዳንም፣ ሶማሊያም ጀቡቲም አይደለችም። ለፖለቲካው ፍጆታ የሚባለው ከኢትዮጵያ ጋር ያለን ትስስር ልክ ከሌሎቹ አጎራባች ሃገራት ጋር ያለን ትስስርና በይነ መንግሥታዊ ግንኙነት ነው መባሉ እንደ ተጠበቀ ሆኖ።

ኢትዮጵያ ለኤርትራ ታላቋ ጎረቤትና የቀድሞ "ቅኝ ገዢ " ብቻም አይደለችም። ሁለቱ ገዢ ፓርቲዎች ወዳጅነትና ጥል፣ የሁለት ሕዝቦች ያለፈውን የጋራ ታሪክና የወደፊቱ ጎን ለጎን በይነ መንግሥታዊ ጉርብትናም ሆነ ጥምረታዊ ንድፎች የሁለቱን መንግሥታትም ሆነ ሕዝቦች ትስስርም ሆነ ትብብር ልዩ ያደርገዋል፣ያለ ጥርጥር። በመረብ ወንዝ – ባሸገር ያሉ ትግርኛ ተናጋሪዎች የኤትኒክ ማንነት ተጋሪዮሽነት ጉዳይ በዋናነት ይጠቀሳል። እነሱ እንደ ፖለቲካው ሁኔታ ቢቀበሉም ቢካካዱም። በሁለቱ ሕዝቦች ቁርኝት ምክንያት ደግሞ ለሁለቱ መንግሥታትና ገዢ ፓርቲዎች አንዱ የሌላውን ተቃዋሚ መጠቀሙ ልዩ እንደምታ የሚሰጠው ከዚህ ልዩ ትስስር በመነሳት ነው። ከሱዳኑ፣ ከጀቡቲ፣ ከሶማሊያው ይለየዋል። የኢትዮጵያ ተቃዋሚ ካርድ መምዘዝና አጠቃቀሙ ከላይ ካየነው የአካባቢ ሃገራት አጠቃቀምና አተገባበር በይዘቱም ሆነ በዓይነቱም ይለያል። ለኢትዮጵያ የኤርትራ ተቃዋሚ ካርድ አጠቃቀሙም እንዲሁ። ለዚህ ከላይ ከተመለከትናቸው እሳቤዎች በተጨማሪ በቂ የዳራ ምክንያቶችም መደርደር ይቻላል።

የተቃዋሚ ካርድ መዘዛው የሃገር ድህንነትና ሕልውና ነክ በመሆኑ ሚስጥር ይበዛዋል። እንዲያውም ዓዋቴ የተባለው ታዋቂው የኤርትራ ድረ –ገጽ የሁለቱ ሓበሻ መንግሥታት ተቃዋሚን ማደራጀት፣ ማሰልጠን፣ ማስታጠቅና ማሰማራት የድህንነት መሥሪያ ቤቶች መካከል የሚደረግ ፍልሚያ (The Ethiopian-Eritrean Intelligence War) አድርጎታል። http://awate.com/the-ethiopian-eritrean-intelligence-war/። ሚስጥር ደግሞ ከገበያ የጠፋ ብርቅዬ እቃ በሆነበት የፌስቡክ፣ የቱዊተር፣ ዘመነ ዲጂታል ሊሸፋፈን አይችልም። በደርግና በአፄ ኃይለ ሥላሴ ዘመን ያልነበሩ ዘመናዊ ፈጥኖ አድራሽ ዲጂታል የማሕበራዊ መገናኛ ዘዴዎች ሁሉም ሽፍንፍኑን፣ ግልብልብ ግልጥልጥ ባደረጉበት ዘመን ነውና ያለነው ። ያውም በመብረቅ ፍጥነት። ሰሞኑን በሞላ አስገዶም ጉዳይ የተመለከትነውም ይህንኑ እውነታ ነው። የሞላን ፍርጠጣ ልብ አንጠልጣይና ገደል ተቆንጣጭ thriller ፊልም ያስመሰለው የእነዚህ ማሕበራዊ ሚዲያዎች አቀራረብም ጭምር ነው።

በኤርትራ ብቻ ሳይሆን ከላይ በተጠቀሱት ሃገሮች ሁሉ የተቃዋሚዎች ካርድ ጉዳዩ የብሔራዊ የድህንነት ጉዳይ ሆኖ ስለሚታይ በአካባቢ ሃገራት ልሙድ አሰራር ነው። አሁንም በሱዳንም፣ በሶማሊያም በኢትዮጵያም ተዘውታሪ አካሄድ

ነበር ብለናል። በዚያድ ባሬ (1969 - 1991) ሶማሊያም አሠራሩ ከዚህ የተለየ አልነበረም። የኤርትራና የኢትዮጵያ ተቃዋሚዎች ዋና አገናኝ መኮንኖች ተብለው የሚታወቁት የፕረዝዳንት ዚያድ ባሬ አማች (የልጅ ባል) ኮለኔል ሱሌማን ዳፍሌና የውጭ ሃገሩን የሚያስተባብሩት አምባሳደር ዓብዱ ሓበሺ በግንባር ቀደምትነት ይጠቀሳሉ። ዛሬ ኮለኔል ሱሌይማን ዳፍሌ የቤልጂም ስደተኛ ሲሆኑ አምባሳደር ዓብዱ ሓባሺ ደግሞ የሚኖሶታ ስደተኛ ናቸው። ዓለም ተቀያይራ ዳፍሌ በ1990ዎቹ አጋማሽ ላይ በስደተኛነት ወደ ኤርትራ ጎራ ባሉበት ወቅት ፕረዝዳንት ኢሳያስ ለቆየው ትብብሩና ለሞቃዲሾው መልካም መስተንግዶው ውለታ የወደቦቹ ባልሥልጣን ሥራ አስኪያጅ የነበሩት ኮማንደር ዘለቀ ቦጋለ በዓሰብ ወደብ ከሠሯቸው በባሕር ጠረፍ ከተንጣለሉ ቪላዎቹ አንዱ ውስጥ እንዲስተናገዱ አድርገዋል።

በሱዳን ድህንነት መሥሪያ ቤት በኩል ሦስት ጀኔራሎች ስማቸው ከወያኔና ከሻዕቢያ አስተናጋጅነትና ምስጥር ጣባቂነት ሲጠቀስ ይኖራል። ሜጀር ጄነራል ፋቲሕ አል አርዋ፣ ዑስማን ሳይድና ሙስጣፋ አህመድ ዳቢ። የዛሬ ሁለት ዓመት ገደማ አልፋቲሕ ዓርዋ የተባለው የሱዳኑ ጄኔራልና ፓይለት በመቀሌው 39ኛ የወያኔ ድርጅታዊ ጉባኤ ላይ ፕሬዝዳንታቸው ዑመር ሓሰን አል በሺር በተገኙበት የዘከዘኩት ሚስጥረ ሚስጥራት ጉድ ያሰኘው እስከ እዚያ ቀን ድረስ አልተሰምቶም የነበሩትን ጭምር ይፋ ስላደረጉ ነው። ቀደም ብሎ በደርግ ዘመን የሱዳን ሚሊተሪ አታሼ ሆኖ አዲስ አበባ በሠሩበት ጊዜ ሌሊት በቢስኪሌት እየተዘዋወሩ ከወያኔ የውስጥ አርበኞች ጋር እንደሚገናኙ ጭምር ነው ጀኔራሉ የነገሩን። A Sudanese Official Reveals TPLF Secrets (https://www.youtube.com/watch?v=yfeBMv885pk) ዩቱዩብ መመልከት ይቻላል።

በኢትዮጵያም ጉዳዩ ከዚህ የተለየ አልነበረም። አሁንም አይደለምም። ዛሬ ወያኔ ባመዛኙ የቀድሞ ኢ.ኤል.አፍ (ጀብሃ) ጋር ቁርኝት የነበራቸውን የኤርትራ ምዕራባዊ ቆላ ተወላጆች በተለያዩ የኢትዮጵያ ከተሞች በማስተናገድና በማስተባበር የመረብ –ሸገር ትግርኛ ተናጋሪ ዘመዶቹን እነ ዓብዳላን ነው የምንለቅባችሁ እያለ በማስፈራረት ልክ ለማስገባት የሚሞክሩበት አተገባበር ልብ እንላለን። አሁንም የሰንዓ መድረክም (Forum) ተብሎ የሚታወቀው አካባቢያዊ ማስተባበሪያ የኤርትራ ተቃዋሚዎችን ጉዳይ ይከታተላል ይባል እንጂ ኃላፊነቱን ከላይ የሚያስተባብሩት የድህንነት ጀኔራሎች ናቸው። ከአፄ ኃይለ ሥላሴ ዘመን ጀምሮ እምብዛም አልተለወጠም። ትናንት በደርግ ዘመን የኮሌነል ተሰፋዬ ወለደ ሥላሴ ልጆች ዛሬ ደግሞ የጀኔራል መስፍን አማረ፣ጌታቸው አሰፋና የኢሳያስ ወልደ ጊዮርጊስ ጓሮ አትክልት ነው፣ ተቃዋሚዎችን ማስተናበሩ። ኢትዮጵያ የደቡብ ሱዳንን አመጽ ማገዝና ማስተባበር የጀመረቸው ገና በ1960ዎቹ ጅማሮ ላይ ነው። የኑዌሩ ተወላጅ ቱዋት ፖል ቻይ የጋምቤላ የፓርቲ መሪነቱን የተቆናጠጠው በድህንነት መሥሪያ ቤት ቅርንጫፍ አስተባባሪነቱ ነው። በዛሬዪቷ ኤርትራ ጀኔራል ተክለ መንጁስ፣ ኮሌኔል ፍጽም(ሌነን)፣ ሸላቃ ዳዊት ስሞች በበርካታ ኢትዮጵያውን ዘንድ ለመታወቅ የበቃው የኢትዮጵያ ተቃዋሚዎች ዶሴ ባለ አደራነታቸው ነው። የጎረቤት ሃገር ተቃዋሚ ካርድ መግዘዙን ታሪክ በመጠኑ ተመልክተናል ። የሃገራዊ ድህንነት ጉዳይ መሆኑን ልብ ብለናል። የስጋት ምንጭ ፣ ከሃገር ሕልውና ጋር በጥብቅ የመተሳሰሩን ቁርኝት በእሳቤ እንዲወሰድ ነው አጽናኦት የተሰጠው።

የአማራ ልሂቃንና የኤርትራ መንግሥትነት መረጋገጥ

"ሻዕቢያ ኢትዮጵያ እስካልፈራረሰች ድረስ ኤርትራ ሙሉ ነፃነቷን ገና አላገኘችም ብሎ የሚያስብ ድርጅት ነው" የሚለውን አባባል ሙሉ በሙሉ እንዳለ መቀበሉ ያስቸግረኛል። የኢትዮጵያ አንድነት ሃይሎች እስካልተቀበሉት ድረስ የኤርትራ ነፃነት ዋስተና አይኖረውም የሚል ስጋት ሻዕቢያን እንደሚያንገላታ መቀበሉን ግን በፍፁም አያስቸግረኝም። ስጋቱ የኤርትራን ብሔረተኛ ኃይልን ከእንቅልፉ ያባንናል ማለቱ ይበልጥ ሁኔታውን ይገልፀዋል።

ወያኔና ሻዕቢያ አሁንም አልተጣሉም ክርክር ግን ውሃ አይቋጥርም። ነገ ተነጋግረው ሊታረቁ ይችላሉ ከመባሉ ጋር ግን ጠብ የለኝም። ይህ እውነት ከግንቦት ሰባት መሪዎች አንዱ በቅርቡ በአሜሪካ ባደረጉው ንግግር ላይ አስምሮበታል። እንዲያውም ግንቦት ሰባት የሚጣደፈውም ለዚሁ ነው ብሎ እንቅጩን ነግሮናል። ይህ እምብዛም የሚያከራክረን ነጥብ አይደለም። ወያኔና ሻዕቢያ በፀረ ደርግ ቃል ኪዳናቸው የሁለቱን መዳረሻ ግብ ማሳካትን ቻሉ። የዚህ የተሳካ ትብብር ውጤት የኤርትራን ነፃ ሕልውና ማወጅ እና ወያኔን የምኒሊክ ግቢ ጌታ መሆንን አስቻለ። የሁለቱም ተባባሪዎች ዓላማ ግቡን መታ ቢባል ያስኬዳል። ከሰባት ዓመት ትብብር በኋላ ሁለቱ በጋራ ያሳኩትን ዓላማ እንዳልነበረ ለማድረግ ባሁኑ ጊዜ አንዱ የሌላውን ተቃዋሚ አሰልጥኖ እያሰማራበት ይገኛል። ይህ የኮኒስፐረሲ (የሤራ) ቲዮሪ ጥዶሽ አይደለም። ሃገራት የሚወዳጁበት የጋራ ዓላማ ሲገኝ ይፋቀራሉ ሲፋለሱም አንዱ ሌላውን ልክ ለማስገባትም ሆነ ከእነአካቴው ለማስወገድ ይውተረተራሉ። በሚያገናኛቸው የጋራ ዓላማ ዙሪያ ይተባበራሉ እንጂ አይቆራረቡም። መዘንጋት የሌለበት አንዱ ዋነኛው ነጥብ ይህው ነው። በትግራይ ነፃ አውጪዎች እርዳታ፣ አጋርነትና አማኻኝነት የተረጋገጠው ነፃነት የኢትዮጵያ አንድነት ኃይሎች ይሁንታም እንዲታከልበት ይፈልጋል ሻዕቢያ። ካልታከለበት ግን የኤርትራ ነፃነትና መንግሥትነት ማረጋገጫ እንደሌለው ይቆጠራል። የሻዕቢያ ዓላማም ግብ መታ ማለት የሚቻለው ይህንን ተቀባይነት ሲያረጋግጥ ነው።

በርካታ የኢትዮጵያ አንድነት ኃይሎች ግን የኤርትራ ነፃ መንግሥትነት አልተዋጠላቸውም ። የእዚህ ብሔረተኛ ኃይል በአመዛኙ መሠረቱን የገነባው በአማራ ልሂቃን ምሕዋር ዙርያ ይሽከረከራል መባሉም እምብዛም ማጋነን የለበትም። አንዳንድ ጊዜ ሁለቱ አንድና አንድ ይሆናሉ። ይህ ያንድነት ሃይሎች የተሰኘው ስያሜ የአማራ ኤሊቶች ሌላኛው ማሸሞንሞኛ መጠሪያ ነው ወይ የሚል ጥያቄ የሚያስከትለውም ለዚህ ነው። ማስከተሉ እምብዛም ስሕተት የለበትም። ለዚህም ይመስለኛል በቅርቡ ሔኖክ የሺጥላና ወልደሩፋኤል አሰፋ የተባሉት ጸሓፊዎች የአማራን ኤሊት በስም ጠርተው ከኤርትራ ጉዳይ ጋር ያጣመሩት። እንዲያውም ወጣቱ ገጣሚ ሄኖክ የሺጥላ ***የአማራ ኤሊቶች ትግልና የኤርትራ ጉዳዩ*** በተሰኘው አርቲክል የአማራ ኤሊቶች እነሱ ያልተሳካላቸውን ፕሮፌሰር ብርሃኑ ነጋና የእሳቸው ቡድን ስለተሳካለት በቅናት እንደተብሰከሰኩ አስመሰሎ ነው ጉዳዩን ያሳረገው። ከዚያ ቀደም ብሎ ወልደሩፋል አሰፋ የተባለ ወጣትም ***የአማራ ኤሊቶችና የኤርትራ ጉዳይ*** የሚል መጣጥፍ አስነብቦን ነበር። ሁለቱ መጣጥፎች ግን አንድ ጥያቄ ይጭሩብኛል። ለምን የአማራ ኤሊቶች በተለይ ተመረጡ? ይሳካልኝ እንደሆነ አላውቅም እንጂ እኔም የአማራ ኤሊት ለተባለው የኢትዮጵያ ብሔረተኛ (አንድነት) ኃይል ወደ ተሰኘው በማስፋት የውይይቱን አድማስ ሰፋ ለማድረግ እሞክራለሁ።

ዛሬ ኤርትራ የተባበሩት መንግሥታት አባልና እውቅና የተጎናፀፈች ራሷን የቻለች ሃገር ብትሆንም ቅሉ ከ25 ዓመታት በኋላ ከአጎራባቿ ኢትዮጵያ ጋር ጎን ለጎን በይነ መንግሥታዊ ጉርብትናም ሆነ አዘቦታዊ በይነ መንግሥታዊ ግንኙነት መመሥረት አልቻለችም። ይህ ለኤርትራ መንግሥት ቀላል ተግዳሮት አይደለም። በመሪዎቿ እይታ ያለ ኢትዮጵያዊ አንድነት ኃይሎች ይሁንታ ሙሉ ነፃነቷ እንደማይደላደል ከመስጋት ነፃ ወጥተው አያውቁም። ከኢትዮጵያ ጋር ማለፊያ በይነ መንግሥታት ግንኙነት ሊኖራት አይችልም የሚል ስጋት የኤርትራ መሪዎችና ገዢው ፓርቲውን ሁሉ ጊዜ ያባንናል። ይህን ለማወቅ የግድ የጂዮ –እስተራተጂ ባለራዕይ መሆን የሚያስፈልግ አልመሰለኝም። የኤርትራ ነፃነት በወያኔ እርዳታ ቢጠናቀቅም ያለ አማራ ኤሊቶች ቡራኬ ዋስትና የለውም ባይ አመለካከት ፕሬዝዳንት ኢሳያስንና አመራሩን እንቅልፍ ይነሳቸዋል። ይህም የአማራ ኤሊቶች ወግ ጠራቂ ኩፈሳ አይደለም ። የኤርትራ ተቃዋሚዎች የኤርትራ ነፃነት የማይዋጥላቸውን የቅንጅት ቀድሞ አባላትን በአሥመራ እያሞላቀቅክ ነው ብለው ፕሬዝዳንት ኢሳያስን ይወቅሱታል። የቅንጅት አባላት የሚሉት የኢትዮጵያ አንድነት ኃይሎች ወይም አማራ ኤሊቶችን ነው። አማራ እንኳን

ኤሊቶች ሊኖሩት ቀርቶ እንደ አንድ ስብስብ የመኖሩ ክርክር ገና መቼ በቅጡ ተቋጨና የሚለው እልባት ያልተበጀለት እስጣ አገባ ውስጥ እንደሚዘፍቀን አልዘነጋሁትም።

ይህንን ታአቅቦ እንዳለ ተቀብለን ነው የኢትዮጵያ አንድነት ኃይሎች ተብለው በሚደራጁት የአንድነት ኃይሎች በስተኋላ ሁል ጊዜ የአማራ ኤሊቶችን ፈልጉ የሚባለው አባባል "የአክራሪ ተገንጣይ ብሔረተኛ" ወገኖች ብቻ አይደለም በማለት ነው ስምምነቴን የማክለው። ይህንን ጉዳይ በተመለከተ የኤርትራ ገዢ ፓርቲና መንግሥት እንዲሁም የኤርትራ ተቃዋሚ ኃይሎች ጭምር ከዚህ የተለየ አመለካከት ያላቸው አይመስለኝም።

ፕሮፌሰር መስፍን ዛሬም አማራ የሚባል ነገድ እንደ ማህበረ ፖለቲካዊ ስብስብ የለም እያሉን ነው። ከፍ ቢል እንደ ኢትጵያዊ ዝቅ ሲል ደግሞ እንደ ያንድ አካባቢ ልጅነት ማለት እንደ ጎንደሬ፥ጎጃሜ፥ ሸዌ፥ ወሎዬ ይመለከት ይሆናል እንጂ ራሱን እንደ አንድ ብሄረሰብ ተመልክቶ አያውቅም ነው መከራከሪያ ነጥባቸው። የዛሬ 25 ዓመት ገደማ ጀምሮ አማራ እንደ ማንኛውም ብሔር፣ ብሔረሰብ መብቱን ሲነፈግ አልፎ ተርፎ የጥቃት ሰለባ ሲሆን በግድ እንደ ሌሎቹ ማንነቱን ፈልጎ ያገኛል፣ አልፎ ተርፎ ብትሩ ሲበረታበትም ለመመከት የግዱን በአማራነት ይደራጃል በሚለው ፈሊጥ (ስተራቴጂ?) የዛሬ ገዢዎች ተፈታተኑት። በነገዱ እንዲደራጅም ገፋፉት። በተወሰነ ደረጃም ተሳካላቸው። በኋላ ወደ መላ ኢትዮጵያ ቢቀይርም ቅሉ መላ አማራ ድርጅትም አንድ አብነት ነው። ምንም እንኳን በኋላ ላይ ጸሓፊው ራሱ ይቅርታ የጠየቀበት ድርጊት ቢሆንም ቅሉ የአቶ አንዳርጋቸው ፅጌ ***የአማራ ዲሞክራሲያዊ ብሔረተኛነት*** መጽሓፍም ሌላኛው ተጠቃሽ ዋቢነት ነበር። በሌላ አነጋገር እንደ ማኛውም ስብስብ ብሔረሰብነትህን ተቀብለህ ተደራጅ ባይ ወያኔና ሻዕቢያ አልደራጅም ባይ አማራ ኤሊት መካከል የተካሄደ ግብግብ ነበረ ማለቱ ምንም ማጋነን የለበትም። ይህ ግብግብ ሌላ አድማስ ነበረው። የዚህ በነገድህ ተደራጅ ወከባ የኤርትራን ነፃ መንግሥትነት በግዱ ትቀበላታለህ ትርጉምም ነበረው። ነፃነቷን የተቀዳጀችው ኤርትራ ነፃነትና መንግሥትነት በግድህ ትጋታለህ የሚለው ከአማራ ኤሊቶች ጋር የተያያዘው ትዩዩ ግብግብ መልክ ነበረው። ወደ አሥመራ ይቅርታ ጥየቃ የተጓዘው ልዑክም ተልእኮው ከዚህ ግብግብ ተለይቶ ሊታይ አይችልም። የወያኔና ሻዕቢያ ወዳጅነት ዘመን (1991 - 1998) ሁለቱ ግብግቦች አንድም ሁለትም ነበሩ። አራማጆቹ በአሥመራና በአዲስ አበባ ሥልጣን የተቆናጠጡ ገዢ ፓርቲዎችና ሸሪኮች ነበሩ። ምክንያቱም ግልፅ ነው። ያኔ ሁለቱ የተለያየ እስተራተጂካዊ ግብና መዳረሻ ዓላማ አልነበራቸውምና ። ገዢ ፓርቲዎቹ አንድም ሁለትም ነበሩና። ሁለቱ አማራን የሚፎካከሩት አንድ ትግራይ –ትግሪኝ ብሔረተኛነት ካባ ደርበው ነበር። ዋለልኝ መኮነን የዛሬ 50 ዓመት ገደማ በስመ ጥሩው ***የብሔረሰቦች ጉዳይ*** መጣጥፉ በኢትዮጵያ በተዘረጋው ፊውዳላዊ ሥርዓት አማራ ዋና ጨቋኝ ሲሆን ትግራዊው የጭቆናው ተባባሪና በሥልጣኑ አናሳ ድርሻ ባለቤት ሸሪክ (Junior Partner) አድርጎ ነው ያስቀመጠው። በመሓሉ ብዙ ውኃ በድልድዩ ሥር ፈሷልም፣ አልፏልም። ዛሬ ትግራዊው አናሳም አይደለም። በቁጥር ማለቴ አይደለም። ንዑስ የሥልጣን ሸሪክም አይባልም። ባለ ጊዜና "ገባሪ ሓዳጊዎቹ" የትግራይ የሥልጣን ኤሊቶች ናቸውና። እነሱ በሃገሪቷ በዘረጉት ሥርዓት እነሱ የሥልጣን እርፍ እየዘወሩ ሌሎች ኤሊቶች በሸርክናም ሆነ በአጋርነት ስም አናሳ ሚና እየተጫወቱ ናቸው።*ያ ቀርቶ ሌላ ዘፈን* ....ይባል የለ!

በመደምደሚያ አንድ ጥያቄ ለግንቦት ሳባት አርበኞች መሪዎች ልወርውር። እስካሁን በተደረጉ 30 ዓመታት በፈጀው የኤርትራ የነፃነት ውጊያም ሆነ 17 ዓመታት በወሰደው የደርግ ወያኔ ጦርነት ማን፣ ምን እንደሚረዳቸው በጣም በጣም የሚጠበቅ ሚስጥር ነበር። እነዚህ ድርጅቶች ሱዳንም ሆነች ሌሎች ዓረብ ሃገራት የሚያደርጉላቸው እርዳታ ከጃንሆይ እና ከደርግ መንግሥታት እንጂ ከራሳቸው ከድርጅቶችም ሆኑ ከመሪዎቹ አንደበት ስምተን አናውቅም ነበር። የኢትዮጵያ መንግሥት ግጭቱ የሁለት መንግሥታት ቀጣይ ግብግብ እንዲመስልለት መፈለጉን መረዳት አይገደም። ምክንያቱ እምብዛም አያመራመርምና። ለምን አርበኞች ግንቦት ሰባት መሪዎች ግብግቡን ይህንን መልክ እንዲሰጠው የሚሹበት

ምክንያት ግን እስካሁን ሊገባኝ አልቻለም። "ኤርትራ የመሸጉ" የኢትዮጵያ ተቃዋሚዎች እስከተባሉ ድረስ ጦርነቱ ከሁለት መንግሥታትና ገዢ ፓርቲዎች ጋር መቆራኘቱና ይህንንም መልክ መላበሱ አይታየንም?

ሌላ ነጥብ ልጨምር መሰለኝ። ሞላ አስገዶም የሚያውቀው ነገር የለውም፣ ኩብለላው በሃገር አድን ጥምረት ላይ ምንም ጉዳት አያደርስም ፣እንኳን በጊዜ ኮበለለ፣ ክህደቱ እንዲያውም Blessing in disguise (ከአበሳ ትሩፋቱ ነሳ?) ወይም የጥራት ሂደት ነው መባሉ ለአካባቢ ታዛቢዎች ሊዋጥ የማይችል አጉል ራስን ማፅናናት ነው። ጉዳቱ ከልኩ እንዳያልፉ ማጠር (damage limitation) የተሠራውን ስህተት ተጨማሪ ጉዳት እንዳይደርስ መከላከል ላይ መጠመዱና ሞላ ላነሳቸው ጥያቄዎች መለስ መስጠቱ የፈጀው ጊዜ እንኳን በተግባራዊ የትግል እንቅስቃሴ ኪሣራ እየተደረገ እንደሆነ ምንም አያጠያይቅም። በተቃዋሚዎቹ ጎራ አሁንም ከሁሉ የላቀው ቀሪው የዴምሕት ኃይል ነው። በሰው ኃይልም በትጥቅም። አሁንም ከሻዕቢያ ጋር ያለው የጠበቀ ቁርኝት እንዳለ ነው። አሁንም አመራሩን የተቆጣጠሩት መሪዎች ከሞላ አስገዶም በአቅም የሚልቁ አይመስሉም፣ በእኔ እይታ።ለትሰንብዱ ብሎናል አዲሱ የዴምሕት መሪ መኮነን ተስፋዬ። አትደንግጡ መሆኑን ነው በትግሪኛው። ባያስደነግጥም ያሳስባል። ከሞላ ኩብለላ በኋላ የኤርትራ የድህንነት ሃይሎች ቁጥጥርም ጠበቅ እንደሚል ሳይታለም የተፈታ ነው። በተለይም የአርበኞች ግንቦት ሳባት መሪዎች ስለ ራሳቸው ሲያወሱ "ኤርትራ የመሸጉ" የኢትዮጵያ ተቃዋሚ ኃይሎች ብለው እስካስተዋወቁ ድረስ። ሻዕቢያም ወያኔም በሱዳን ይረዳሉ እንጂ ሱዳን ላይ "መሸገናል" የምትል ቃል ካፋቸው በስሕተት አታመልጥም ነበር። ቢመሸጉ እንኳን ሱዳን መሽገናል አይሉም ነበረ። እንዲያውም በትግል ዘመናቸው ሻዕቢያም ሆነ ጀብሃ ያካሄዷቸው የድርጅቶቻቸው ኮንግረሶች ሁሉ ተደረጉ የተባሉት "በነፃ መሬታቸው" ውስጥ ነበር። ይህ "ነፃ መሬት" ራሱ የሱዳን መሬት ካልሆነ ከሱዳን ድንበር ምን ያህል እንደሚርቅ የሚያወቀው ያውቀዋል። በጀብሃ፣ በሻዕቢም ሆነ በወያኔ መዘገበ ቃላት ስለ ሱዳን መመሸግም ሆነ እርዳታ ብሎ የሚነገር ነገር አልነበረም።

አርዱፍ የተባለው የአፋር ተቃዋሚ ድርጅት በድንበሩ አካባቢ የፈረንጅ ዲፕሎማቶችና ቱሪሶቶቹን አንድ ጊዜ በኤርትራ አፋር በኩል በራሃይታው ሡልጣን፣ ሡልጣን ዓብዱልቃድር አማኻኝነት ሌላ ጊዜ ደግሞ በኢትዮጵያ ዓፋር ክልል በአካባቢው ባላባት በዳርሣ ዓብዳላ አማኻኝነት መልቀቃቸው የአርዱፍ ታጋዮች በራሳቸው መሬትና ሕዝብ መሓል መመሸጋቸው አንዱ ምስክር ነው ብዬ እገምታለሁ። ይህ ከኤርትራ ድህንነት መሥሪያ ቤት የተወሰነ አንፃራዊ ነፃነት እንደሚያጎናፅፋቸው እሙን ነው። ምክንያቱም ግልፅ ነው ። አሥመራ አልመሸገምና። ለሃገር አድን ጥምረት የሠራዊት መዋጮ ተጠይቀው ማቅረብ አለመቻላቸው አስገርሞኛል። ሞላ አስገዶም የተናገረው ሙሉ በሙሉ አይታመንም መባሉ እንደተጠበቀ ሆኖ። በዚያን ወቅት አለቆቻቸው ነን ባዮች ከመንግሥት ጋር ተዋውለው መንግሥት ዘንድ ገብተው ለሹመት ሲበቁ የአርዱፍ ተዋጊዎች እዚያው ምሽጋቸውን የሙጥኝ አሉ ይላል የኢሳት ትንታጉ የፖለትካ ተንታኝ ሲሳይ አጌና የዴምሕትን ሠራዊት ከአላቃቸው ከሞላ ጋር አለመኮብለሉን በቆየው የአርዱፍ ሠራዊት አብነት ሲያስረዳ።

አርዱፍ የዴምሕትን ያክል ሠራዊት አይኖረውም ብለን ብንገምት እንኳ ቀላል ግምት የማይሰጠው ኃይል በሜዳው ላይ አሁንም እንዳለው ከአካባቢው ተወላጆች ከሚገኝ መረጃ መረዳት ባይገድም አርዱፍ የሃገር አደን ጥምረት የሠራዊት መዋጮውን ያላሟላበትን በቂ ምክንያት ግን አልታይ አለኝ። ያን ጊዜ በአለቆቻቸው ከደረሰባቸው ክህደት እስከ ዛሬ ባለማጋገም፣ በአለቆች ላይ እምነት ያለማሳደር ካሆነ ደግሞ በዲያስፖራ ያሉት የአፋር ድርጅቶች አስተባባሪዎች ልክ እንደ ፕሮፌሰር ብርሃኑና የትግል ጓዶቹ ሜዳ ወርደው ኡጉጉሞን (አርዱፍን) በሚመሩበት ወቅት የትግል ድርሻቸውን ተወጡ ብቻ ሳይሆን መተማመኑንም አሳደሱ ማለት ነው።

የዛሬ ሦስት ወር ገደማ ይመስለኛል የሞረሽ ወገኔ ዐማራ ድርጅት የነፃነት መውጫው መንገድ፣ ታጋዩ፣ ሕዝቡን ጠንካራ ምሽጉ ማድረግ ሲችል ነው የሚል መግለጫ በማውጣት የራሱን አማራጭ የሚመስል ሓሳብ ወርውሮ ነበር። ይበል! የሚያሰኝ ተነሳሽነት ነው። በተለይም የድርጅቱ መሪዎች መፈክሩን በመሬት ላይ ወርደው ተግባራዊ ማድረግ ቢችሉ። ሌላ አማራጭ ካላችሁ አመላክቱን ለሚሉት ወገኖች ሞረሽ የራሱን አማራጭ አቀረበ ማለት ነውና።

መደምደሚያ

የኤርትራ መንግሥትና ገዢ ፓርቲ ፍላጎት ግልፅ ነው። የኤርትራን ነፃነት ማደላደልና ዋስትና ማረጋገጥ ነው። የአርበኞች የግንቦት ሰባት መሪዎች ፍላጎት ኤርትራን ማኮብኮቢያ መሬት አድርገው በመጠቀም የኢትዮጵያን ሕዝብ ከወያኔ ጭቆና ነፃ ማውጣት ነው። ሁለቱን ግቦች ማቀናጀት ይቻላል ብለናል። ይህ ተግባር ምን ያህል በተግዳሮቶች እንደተተበተበ ግን ለማመልከት ሞክሬአለሁ። ሁለቱም ወገኖች አንዱ ሌላኛውን ይሸውደኛል ብሎ መስጋቱ ያልተለመደ ጉዳይ አይደለም። ኢትዮጵያን ነፃ ማውጣት ወይስ የኤርትራን ነፃነት ማደላደልና ዋስትና ማረጋገጥ? የሚለው ጥያቄ የከርክሮቹና ያለመተማመን ምንጭ ነው ፣ በእኔ እይታ። የሁለቱን ፍላጎት ሚዛናዊ በሆነ መቻቻል ለማረጋገጥ በርእሰ ጉዳዩ ላይም ሚዛናዊ ውይይት እንዲካሄድ የግድ ይላል። በዚህ ውይይት ኢሳት የሚጠበቅበት ሚና አለው ባይ ነኝ። ከኤርትራ መንግሥት ከተቆራኘው ማሕበረ ኮም አባላት ጋር ከሚደረገው ውይይት ይህው በኢትዮጵያውያን መካከል የሚደረግ ውይይት ቅድሚያ ሊሰጠው ይገባል እላለሁ። የኢሳት ሃያልነቱና የትግል ማዕከላዊነቱ የሚረጋገጠው ደግሞ ካንድ ድርጅት ልሳንነት ወደ የሁሉም መድረክነቱ ሲረጋገጥ ብቻ ሳይሆን እንደነዚህ ዓይነቶች ውይይቶችን ሲመራ ጭምር ነው። የሲሳይንና የኢሳትን ሓዋሪያት አደራ ከባድ የሚያደርገውም ይህንን ጫን ያለውን ትውልዳዊ ኃላፊነት መወጣት ነው።

ልክ በኢትዮጵያውን ተቃዋሚዎች መሓል ስለ ትጥቅ ትግሉ መወናጨፊያ መሬት መረጣ ጉዳይ ላይ እንደቃኘነው በተመሳሳይ ሞቅታና ተናዳፊነት "ኢትዮጵያ ላይ የመሸጉ" የኤርትራ መንግሥት ተቃዋሚዎች መሓልም የሚካሄድ ውይይትም እንዳለ ስንቶቻችን ነን የምንገነዘበው። ልክ እንደዚሁ በከፍተኛ ደረጃ ይወዛገባሉ፣ ይነታረካሉ፣ ይወራረፋሉ። እርግጥ ውይይቱ ባመዛኙ በትግርኛና በዓረበኛ ስለሚጧጧፍ ይዘቱን ለመርዳት አጋጣሚውና እድሉ ውስን ነው ለብዙዎቻችን ። በሌላ መጣጥፍ በእነሱ መካከል የሚደረገውን እሰጣ አገባ ደግሞ ከዓረብኛውና ከትግርኛው ድረ ገፆች ዘጋግቤ እንደሚመለስ ተስፋ አደርጋለሁ።